МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра адміністрування податків

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Методичні аспекти консультування з підвищення ефективності податкової політики підприємства»

Здобувач вищої освіти II курсу,
групи ОМПз-23-1,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
ОПП «Податкове консультування» _____ (підпис) Прядільщікова Анастасія Олегівна

Науковий керівник _____ (підпис) Тучак Тетяна Володимирівна, к.е.н., доцент

Керівник освітньо-професійної програми _____ (підпис) Ізмайлов Ярослав Олексійович, д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри адміністрування податків,
протокол від «24» 01 2025 № 9

Завідувач кафедри адміністрування податків _____ (підпис) Іванишина О.С., к.е.н., доцент

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 11 20.01.2025 _____

(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки До захисту 26.12.24 _____

(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 83/B/4 05.02.2025 _____

(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Л.М. Кашпур

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: електронний підпис Я.О. Ізмайлов

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ О.С. Іванишина

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Т.В. Тучак

(підпис) (ініціали, прізвище)

Секретар комісії: _____ М.В. Яруш

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	20		
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	10		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**	40		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	8		Кашпур Л.М.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	4		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	22		Ізмайлов Я.О. електронний підпис
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	9		Іванишина О.С.
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	43		Тучак Т.В.
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	83		Яруш М.В.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
83	B	4 (добре)	05.02.2025	Кашпур Л.М. Ізмайлов Я.О. електронний підпис Іванишина О.С. Тучак Т.В. Яруш М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра адміністрування податків
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую
Завідувач кафедри
_____ Іванишина О.С.
«23» 12 2023

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувача вищої освіти
Прядільщікової Анастасії Олегівни

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Методичні аспекти консультування з підвищення ефективності податкової політики підприємства»
2. Затверджена наказом ректора від 20.12.2023 № 1700, з внесенням змін наказом від 10.10.2024 № 1517.
3. Строк здачі закінченої роботи – 23.12.2024
4. Цільова установка

Метою дипломної роботи є визначення методичних аспектів податкового консультування з метою підвищення ефективності податкової політики підприємства.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є процес формування та реалізації податкової політики на підприємстві.

Предметом дослідження є методи та інструментарій консультування щодо підвищення ефективності податкової політики підприємства.

Вихідні дані до роботи – сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.

5. Перелік графічного матеріалу – 7 таблиць, 8 рисунків.

6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Зміст податкової політики підприємства

1.2. Методика визначення ефективності податкової політики підприємства

РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИКА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оптимізація податкового навантаження в частині вибору системи оподаткування

2.2. Аналіз способів оптимізації сплати податків

РОЗДІЛ 3. РОЛЬ НЕЗАЛЕЖНОГО ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи та написання заяви на її затвердження	11.11.23	11.11.23
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання кваліфікаційної роботи	22.12.23	22.12.23
3.	Узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	01.03.24	01.03.24
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	20.05.24	20.05.24
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	02.09.24	02.09.24
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	25.11.24	25.11.24
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.12.24	23.12.24
8.	Отримання відгуку наукового керівника	26.12.24	26.12.24
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	08-09.01.25	08-09.01.25
10.	Отримання зовнішньої рецензії	15.01.25	15.01.25
11.	Отримання допуску зав. кафедри до захисту	17.01.25	17.01.25
12.	Попередній захист роботи	20-21.01.25	20-21.01.25
13.	Захист дипломної роботи	05-06.02.25	05-06.02.25

Дата видачі завдання «__22__»_грудня_ 2023

8. Керівник кваліфікаційної роботи _____ Тучак Т.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

9. Керівник освітньо-професійної програми електронний підпис Ізмайлов Я.О.
(підпис) (прізвище, ініціали)

10. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Прядільщікова А.О.
(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Зміст податкової політики підприємства

1.2. Методика визначення ефективності податкової політики підприємства

Висновки до першого розділу

РОЗДІЛ ІІ. ПРАГМАТИКА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оптимізація податкового навантаження в частині вибору системи оподаткування

2.2. Аналіз способів оптимізації сплати податків

Висновки до другого розділу

РОЗДІЛ ІІІ. РОЛЬ НЕЗАЛЕЖНОГО ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Висновки до третього розділу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

Актуальність теми. Найважливішим питанням для будь-якого суб'єкта господарювання, незалежно від його організаційно-правової форми й обсягу вкладених фінансових ресурсів є оподаткування фінансових результатів. Саме від грамотного управління грошовими потоками та їх перерозподілу залежить прибутковість як суб'єкта господарювання, так і держави в цілому. Адже саме через оподаткування держава забезпечує поповнення дохідної частини державного бюджету. Особливої актуальності питання оподаткування набувають у період кризових процесів. Під час війни більшість підприємств значно скоротили свою діяльність і мають проблеми з обіговими коштами, значно зростають ризики здійснення підприємницької діяльності, в зазначених умовах мистецтво формування та реалізації ефективної податкової політики набуває важливого значення.

Ефективна податкова політика підприємства може суттєво сприяти вдосконаленню методів управління, підвищенню рентабельності виробництва, зміцненню комерційного розвитку виробництва, як основи сталого фінансового розвитку та стабільної роботи підприємства й є запорукою виконання зобов'язань перед бюджетом і банком, тому стає однією з найважливіших завдань управління бізнесом у сучасному бізнес-середовищі [10]. Все це підкреслює актуальність дослідження методики податкового консультування щодо підвищення ефективності податкової політики підприємства.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Серед науковців і практиків, праці яких опрацьовано й використовуються для вивчення поставленої проблематики потрібно відмітити таких, як: О. Лєгостоєва, Н. Кондратенко, В. Онищенко (шляхи та методи оптимізації оподаткування); Н. Городецька (значення податкового планування в процесах оподаткування); Ю. Іванов, А. Крисоватий (роль податкового менеджменту в питанні оптимізації оподаткування); С. Лихолет, І. Ольшевська І. П., А. Колесніченко, О. Короткова, О. Іванишина, Т. Тучак (особливості формування

податкової політики підприємства); О. Буцька, Л. Матвійчук, Л. Олійник, В. Ткаченко (методичні підходи оцінки податкового навантаження підприємства) та інші.

Метою дослідження є визначення методичних аспектів податкового консультування з метою підвищення ефективності податкової політики підприємства.

Відповідно до мети для проведення дослідження та написання роботи сформульовано такі *завдання*:

- розкрити зміст податкової політики підприємства;
- охарактеризувати методику визначення ефективності податкової політики підприємства;
- розкрити зміст оптимізації податкового навантаження в частині вибору системи оподаткування;
- провести аналіз способів оптимізації сплати податків;
- визначити роль незалежного податкового консультування щодо підвищення ефективності податкової політики підприємства.

Об'єктом дослідження виступає процес формування та реалізації податкової політики на підприємстві.

Предметом дослідження є методи та інструментарій консультування щодо підвищення ефективності податкової політики підприємства.

Базою дослідження є законодавчі та нормативні акти; матеріали науково-практичних конференцій; монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

Методологічну основу дослідження складають принципи об'єктивності дослідження й взаємозв'язку теорії з практикою. У роботі застосовано такі підходи та методи: діалектичний – для дослідження генезису поняття «податкова політика підприємства»; проблемний – для виокремлення методів оптимізації оподаткування підприємства; теоретичні методи аналізу та узагальнення щодо фактів та підходів до проблематики податкового консультування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в аналізі можливих варіантів оптимізації оподаткування підприємницької діяльності та пошуку найбільш оптимальних для покращення показників ефективності податкової політики підприємства.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Зміст податкової політики підприємства

На сучасному етапі значна кількість вчених, законодавців й практиків піднімають у своїх дослідженнях проблему щодо ефективної реалізації податкової політики підприємств в умовах війни. Приміром Верховна Рада України з метою забезпечення функціонування українського бізнесу за умов повномасштабного вторгнення прийняла низку законодавчих актів [10]. Зокрема були прийняті закони: Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану[20, 21], Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни[22] та ін. Також «наприкінці 2023 року Уряд ухвалив Національну стратегію доходів України на 2024–2030 роки[14], яка визначає напрямок подальшого реформування податкової системи в Україні. Прийняття стратегії свідчить про рішучість уряду вдосконалити механізми збільшення сталого доходу бюджету. Це передбачає удосконалення системи збору податків, ущільнення контролю над оподаткуванням, підвищення виконання податкового законодавства та боротьбу з тіньовою економікою» [28].

Важливий чинник, що здійснює вплив на ефективність діяльності підприємства – це податки. Податки супроводжують функціонування будь-якого підприємства, що суттєво впливає на фінансові результати його діяльності. Саме система оподаткування значною мірою формує частину виробничих витрат на всіх стадіях функціонування бізнесу, а іноді визначає і його напрями. У сучасних умовах розрахунок і сплата податків представляють собою досить складну процедуру, тому власники бізнесу змушені витрачати значні кошти на розробку й реалізацію податкової політики. У таких умовах

зростає роль формування та реалізації ефективної податкової політики підприємства.

Ефективність діяльності підприємства може підвищитись як інтенсивним методом так і шляхом оптимізації, тобто шляхом збільшення темпів зростання прибутку порівняно із темпами зростання витрат або ж в результаті зниження суми витрат. «З точки зору керівника підприємства, до категорії витрат також відносять податки та інші обов'язкові платежі. Але постулат "чим менші податки — тим більший прибуток" не завжди справджується. Не виключено також, що зменшення розміру сплати одних податків призведе до збільшення розміру сплати інших податків, а також до фінансових санкцій з боку фіскальних органів. Тому найбільш ефективним способом збільшення прибутковості є не механічне скорочення податків, а побудова ефективної системи управління підприємством і прийняття таких рішень, щоб оптимальною (у тому числі і за податками) була вся структура бізнесу» [7].

Отже, податки є супутником функціонування будь-якого підприємства, що впливає на фінансові результати його діяльності. Повністю відмовитися від податкових платежів підприємство не може, через їх обов'язковий характер, однак у змозі оптимізувати обов'язкові платежі. Один зі шляхів оптимізації податкових витрат – це використання ефективної податкової політики підприємства. Поміж науковців й практиків немає одностайності стосовно трактування сутності податкової політики підприємства (табл. 1.1). Одним з факторів невизначеності щодо трактування сутності податкової політики підприємства є те, що вона виникла спочатку в практичній діяльності суб'єктів господарювання і лише згодом науковцями була зроблена спроба теоретичного обґрунтування цього процесу.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення категорії «податкова політика підприємства»*

Автор	Дефініція

Ю. Адаменко, О. Люта	«Складова частина загальної політики управління прибутком підприємства, що спрямована на максимізацію добробуту власників та підвищення кінцевих результатів діяльності підприємства» [1].
Т. Городецька	«Сукупність дій платниками податків щодо законних способів оптимізації своїх податкових зобов'язань з метою розширеного відтворення основних виробничих фондів» [3].
І. Майбуров, Ю. Іванов	«Це діяльність керівних органів суб'єкта господарювання щодо використання законодавчо встановлених варіативних способів (прийомів, методів, пільг, звільнень) податкового планування з метою оптимізації своїх податкових зобов'язань і досягнення інших корпоративних ефектів» [18].
О. Короткова	«Система проведених підприємством у галузі податкового обліку заходів, що визначає варіанти його поведінки у взаєминах з державою з питань нарахування та сплати податкових платежів» [9]
А. Колесніченко	«Сукупність принципів, методів й процедур, технічних прийомів, що використовуються підприємством для складання та подання податкової звітності, створенні умов для здійснення податкового менеджменту суб'єкта господарювання» [8].

**Джерело: складено автором*

Наведені визначення здебільшого роблять акцент на управлінському, стратегічному, оптимізаційному підходах та узагальнюють авторські бачення змісту податкової політики підприємства. Погоджуємось з приводу того, що податкова політика підприємства – складова загальної стратегії управління підприємством. «Проте вважаємо не цілком виправданим її обмеження лише найбільш ефективним з позиції платника варіантом сплати податкових платежів. Адже в практичній діяльності податкова політика на мікрорівні не завжди спрямована на оптимізацію податкових витрат, особливо це стосується суб'єктів господарювання, які використовують спрощену систему оподаткування» [17].

Також термін «податкова політика» слід трактувати на основі загального визначення терміну «політика» під яким, зокрема, розуміють «спосіб дій кого-небудь, спрямований на досягнення чого-небудь, який визначає ставлення до кого, до чого-небудь» [5]. Таким чином, можемо розкрити узагальнений підхід до визначення категорії «податкова політика підприємства»: «***податкова політика підприємства*** – цілеспрямований образ дій, який визначає поведінку суб'єкта господарювання у взаєминах з державою в рамках чинного законодавства щодо формування його податкових зобов'язань з метою підвищення ефективності діяльності підприємства» [17].

Погоджуємось із думкою авторів, які вважають податкову політику частиною фінансової стратегії підприємства. У свою чергу фінансова стратегія є складовою стратегії економічного розвитку. Подекуди розроблена підприємством податкова політика може бути критерієм коригування окремих напрямків операційної діяльності підприємства. Методологічно-організаційні аспекти формування податкової політики на підприємстві узагальнені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Структурні елементи податкової політики підприємства*

Елементи	Характеристика
Мета	Діяльність підприємства щодо використання механізму оподаткування з метою мінімізації податкових зобов'язань
Ціль	Зниження податкового навантаження на підприємство, зменшення витрат, застосування адаптивної системи оподаткування.
Суб'єкти	Власники підприємств, керівники організацій
Об'єкти	Система оподаткування підприємства
Принципи	- Дотримання податкового законодавства - Варіативність щодо пошуку ефективних господарських рішень з метою оптимізації оподаткування - Оперативність реагування щодо змін податкового законодавства - Коректне визначення сум податкових платежів - Своєчасність розрахунків з бюджетом

Форми реалізації	- Розрахунок поточних податкових платежів - Бюджетування податків - Податкове планування
Види	- Оптимізаційна - Класична
Методи	- Горизонтальний аналіз - Вертикальний аналіз - Факторний аналіз - Коефіцієнтний аналіз - Метод планування - Метод прогнозування - Метод сценаріїв - Нормативний

**Джерело: складено автором*

Отже за інформацією, представленою у табл. 1.2. стає зрозумілим, що розробка і використання на практиці податкової політики підприємства – важливий елемент господарської діяльності суб'єкта господарювання не лише з метою дотримання законодавства, але й з метою оптимізації фінансових потоків. Податкова політика підприємства – це не стандартизований універсальний процес, оскільки має індивідуальний характер, що визначає складність її дослідження і запровадження. Для формування й реалізації податкової політики підприємства необхідно визначити принципи, фактори і умови її створення, які корелюють з індивідуальними цілями і задачами. Для досягнення цілі податкової політики підприємства можуть бути сформовані різноманітні задачі:

- Сформувати модель залежності податкових відрахувань від податків, витрат, майнового стану підприємства;
- Розробити систему факторного аналізу щодо зміни внутрішніх та зовнішніх показників;
- Оптимізація податкових платежів;
- Розробка податкового календаря;
- Оцінка впливу податкового навантаження на рентабельність тощо.

Таким чином, цілі податкової політики підприємства індивідуальні, а отже і задачі також. Адже в ринковій економіці широко представлені види діяльності

підприємств, форми власності, масштаби функціонування. Таке різноманіття потребує формулювання принципів податкової політики підприємства (див. табл.1.2.) з метою встановлення певних рамок процесу. Кожен з принципів важливий і його застосування необхідне для формування ефективної податкової політики підприємства.

Зокрема застосування принципу дотримання податкового законодавства дозволить мінімізувати ризики застосування штрафних санкцій, перевірок, судових позовів. Також дотримання даного принципу полягає в збалансування інтересів держави і суб'єкта господарювання. Підприємництво пов'язане з генеруванням прибутку за рахунок пошуку джерел його формування, таким чином збільшення податків у якійсь степені стимулює підприємства для подальшого розвитку. Принцип оперативного реагування є важливим принципом при формуванні податкової політики підприємства. Цей принцип важливий не лише через зміни податкового законодавства, а також через мінливі зовнішні і внутрішні фактори, які формують податкову політику. Таким чином можна зробити висновки про те, що податкова політика буде ефективною, якщо будуть дотримані принципи її побудови.

Складність реалізації податкової політики підприємства обумовлена впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Спробуємо їх згрупувати у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3.

Фактори, що впливають на реалізацію податкової політики підприємства*

Зовнішні	Внутрішні
Зміна податкового законодавства - має вплив не лише на стабільність ринкового середовища, а й на необхідність постійної переорієнтації та відповідної гнучкості виробництва, постачання, збуту, використання ресурсів і кадрової політики	*Економічні* – «вигоди», які отримує підприємство, шляхом отриманням пільг, субсидій в оподаткуванні або зменшенням цих платежів іншими методами, які не передбачені законодавством країни

Невизначеність і нестабільність політичної ситуації – недостатню захищеність прав приватної власності й зміну вектору економічного розвитку	*Інформаційні* – недостатність інформаційного забезпечення, застарілість і викривлення інформаційних даних, що надходять до підприємства накладають свій ефект на формування податкової політики підприємства
Інформативність – доступність повної й достовірної інформації щодо надходжень, розподіл та використання податкових надходжень значною мірою впливають на прийняття рішення платниками податків про повноту і своєчасність їх сплати	*Культурно-психологічні* – один із визначальних чинників, який характеризує внутрішні якості керівника підприємства та філософію ведення підприємницької діяльності
Правова відповідальність – визначена, дієво розроблена система адміністративної і кримінальної відповідальності порушення податкового законодавства, ухилення, надання недостовірної інформації	
Співпраця з постачальниками та клієнтами – співпраця з сумнівними постачальниками та клієнтами несе свій відбиток на формування зовнішнього середовища підприємства та формування його податкової політики	
Суспільна думка – сформована суспільна свідомість щодо завдань, функції, механізму і необхідності податкової системи визначає прийняття рішення про сплату податків кожним окремим суб'єктом підприємницької діяльності	

**Джерело: складено автором за даними*[5]

В таблиці 1.3. внутрішній культурно-психологічний фактор, що впливає на податкову політику підприємства охарактеризовано як «визначальний», тому що «аналіз представлених даних показав, що на вибір податкової політики «бездоганної ділової репутації» та оптимізації податкових платежів

найбільшим чином впливають три основні фактори: внутрішні культурно-психологічні фактори; інформативність суспільства; суспільна думка» [5].

В умовах кризових процесів, нестабільного й складного податкового законодавства підприємство може обрати один зі «сценаріїв» у взаєминах з державою.

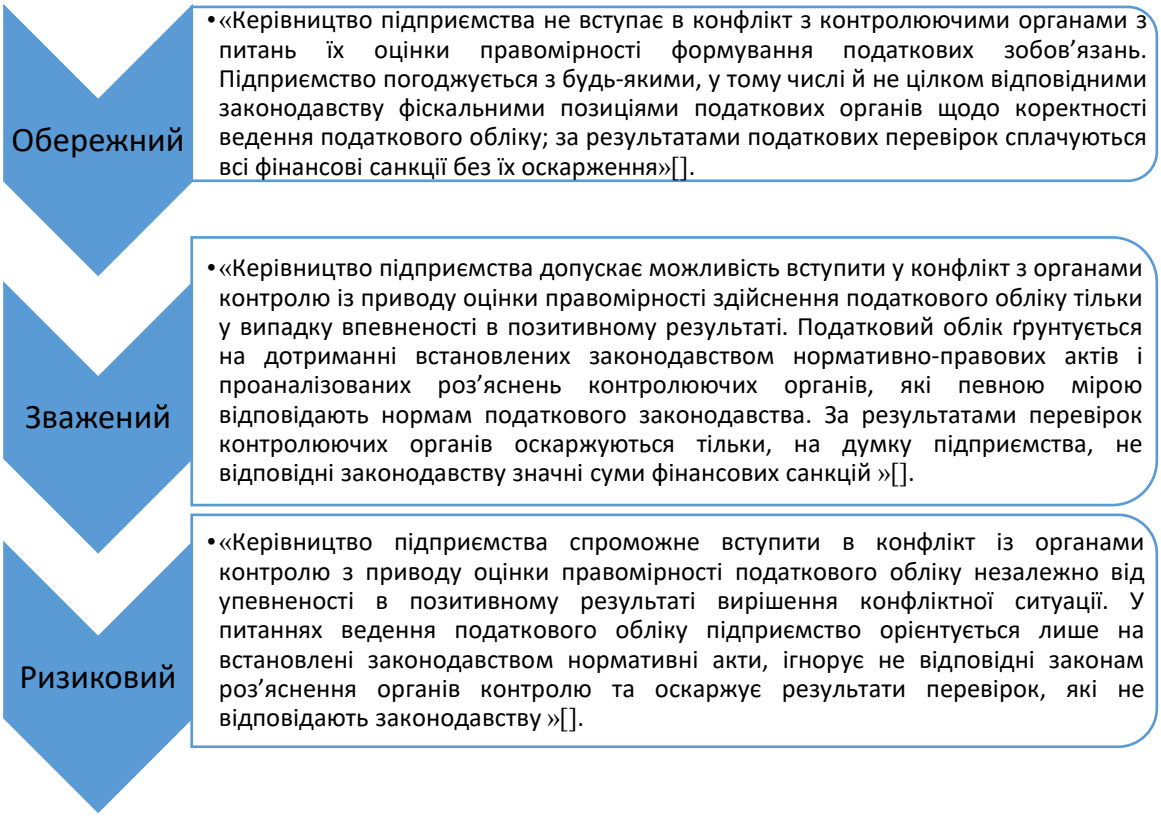


Рис. 1.1. "Сценарії" поведінки підприємства у взаєминах з державою

"Сценарії" поведінки підприємства у взаєминах із державою впливають на вибір податкової політики підприємства. Зокрема, в "обережному" варіанті малоймовірно впровадження заходів податкового планування поведінки. Оскільки механізм оптимізації оподаткування ймовірно може прирівнюватися контролюючими органами до ухилення від сплати податків, тому вимагатиме дій щодо відстоювання правомірності його застосування. У "зваженому" сценарії поведінки підприємство буде здебільшого використовувати лише найбільш безпечні з погляду контролюючих органів варіанти оптимізації оподаткування. У "ризиковому" сценарії допустимі будь-які законні варіанти оптимізації податкової політики підприємства[24].

1.2. Методика визначення ефективності податкової політики підприємства

Ефективна податкова політика суб’єкта господарювання стає одним з найважливіших завдань управління підприємством у сучасних умовах господарювання. Адже вона суттєво сприяє вдосконаленню методів господарювання, зміцненню комерційного розрахунку підвищенню рентабельності виробництва, що забезпечує стійкий фінансовий стан, стабільну роботу підприємства й виконання ним зобов’язань перед бюджетом, контрагентами, банком, тощо.

На нашу думку, ключові напрями ефективної податкової політики на підприємстві повинні включати наступні заходи (Рис. 1.2)



Рис. 1.2. Заходи реалізації ефективної податкової політики на підприємстві

Заходи окреслені на рис 1.2. потребують деяких роз'яснень. Зокрема *аналіз поточних податкових ризиків* - передбачає аналіз системних помилок у податковому обліку, перевірка документообігу й забезпечення відповідної якості первинних документів. *Управління податковими ризиками на рівні фінансового менеджменту підприємства* – передбачає реструктуризацію дебіторської й кредиторської заборгованості; оподаткування злиття і поглинання підприємств; прогнозування зовнішніх і внутрішніх податкових ризиків на підприємстві. *Вибір альтернативних методів оптимізації*

оподаткування та шляхи їх адаптації до специфіки діяльності підприємства в умовах економічної кризи – передбачає використання методу заміни виду діяльності, методу заміни податкового суб'єкта, методу заміни податкової юрисдикції. *Розробка нової моделі сплати податків* – передбачає включення реформування договірної бази підприємства й положень облікової політики підприємства для цілей податкового планування. Адже всі положення, що містяться в обліковій політиці, мають податкові наслідки й дають змогу оптимізувати податкові платежі. *Розробка механізмів оптимізації, що дадуть змогу регулювати розміри сплати податків для створеної моделі* – передбачає зниження бази оподаткування, перенесення бази оподаткування на інші суб'єкти і відстрочення терміну виникнення податкових зобов'язань [10].

Розробка й застосування податкової політики на рівні підприємства здатні розкрити слабкі й сильні сторони складових податкової політики. Наприклад оцінити їх результативність, на основі отриманої суми економії по сплаті податкових платежів і вартості витрат, понесених на запровадження сформованої податкової політики підприємства. У разі виявлення явних недоліків, можна своєчасно вносити коригування у прийняту податкову політику, у разі необхідності відмовитися від застосовуваних схем оподаткування, замінити їх на більш ефективні. Важливо, що застосування показників оцінки рівня ефективності податкового планування і податкової політики повинно бути чітко прописаним у Наказі про облікову політику підприємства[13], оскільки облікова політика – це інструмент податкового планування.

Підприємства для визначення ефективності податкової політики застосовують систему показників, які дозволяють оцінити: ефективність податкового планування і рівень податкового навантаження.

Для оцінки ефективності податкового планування здебільшого використовуються показники: коефіцієнт ефективності податкової політики; відносне зменшення податкових платежів; загальний коефіцієнт оподаткування; коефіцієнт використання податкових пільг тощо (рис.1.3.).

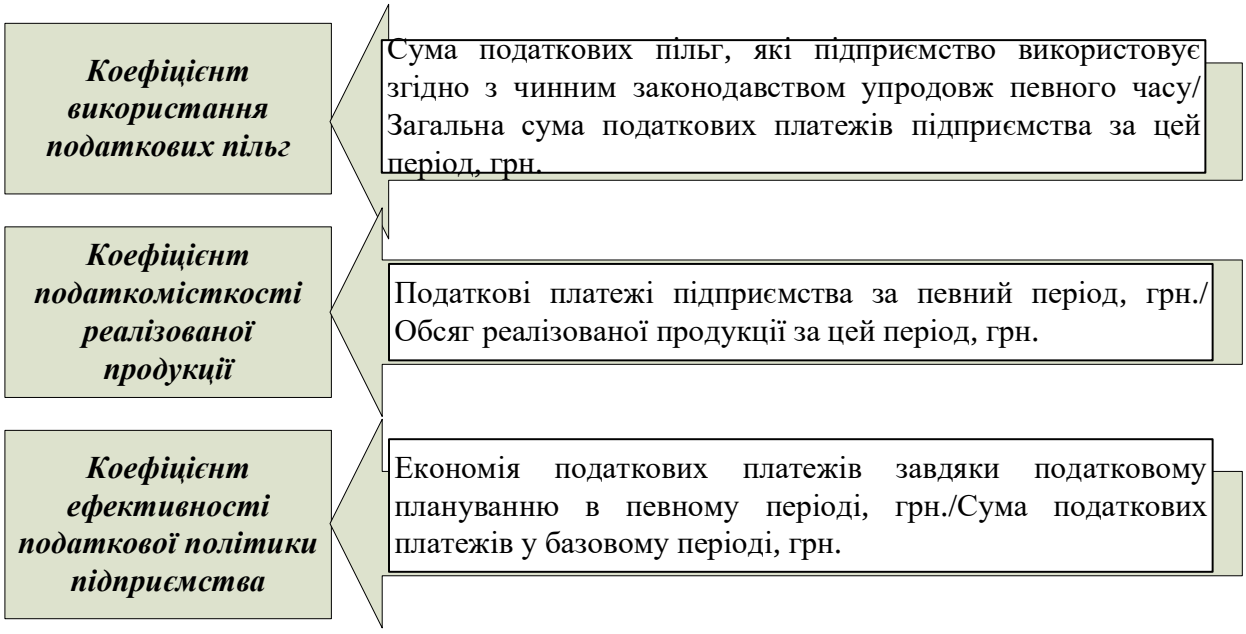


Рис. 1.3. Показники оцінки податкового планування на підприємстві

Для оцінки рівня податкового навантаження використовують показники: коефіцієнт оподаткування доходів; коефіцієнт оподаткування витрат; коефіцієнт оподаткування прибутку, коефіцієнт ефективності оподаткування тощо (рис.1.4.) [17].

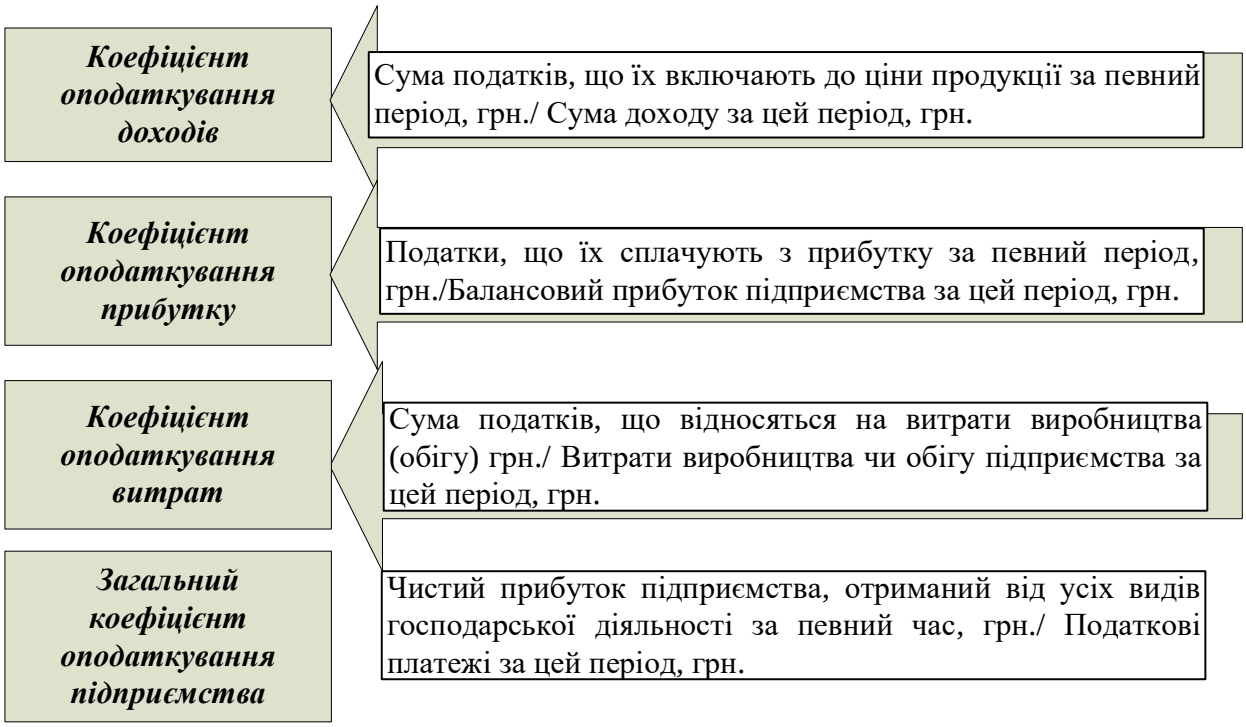


Рис. 1.4. Показники оцінки податкового навантаження на підприємстві

Окреслену групу показників для оцінки ефективності податкової політики доповнюють наступні показники:

- Абсолютне значення зміни розміру податкових платежів, які сплачує підприємство за певний період, (ΔПа):

$$\Delta Па = П_1 – П_0, \quad (1.1)$$

де $П_0$, $П_1$ – загальна сума податків, які сплачує підприємство у базовому і звітному/плановому періоді, грн.

- Відносне значення зміни розміру податкових платежів, які сплачує підприємство за певний період, (ΔПв):

$$\Delta Пв = (П_1 / П_0) \times 100 – 100, \quad (1.2)$$

«На відміну від абсолютного зменшення податкових платежів, відносне їх зменшення дозволяє врахувати вплив на зміну податкових платежів підприємства зміни обсягів реалізації продукції, адже більшість податків змінюється пропорційно до обсягу реалізації чи інших показників, пов'язаних з ним. Ці два показники, що використовуються як під час аналізу, так і при плануванні, можуть диференціюватися за видами податків, видами продукції, виробництв чи за окремими структурними підрозділами» [17].

Здебільшого реалізація податкової політики на підприємстві через податкове планування, не вимагає додаткових витрат, оскільки здійснюється працівниками діючих структурних підрозділів. У разі, коли для вирішення цих завдань на підприємстві створюється спеціальний підрозділ – ефективність його діяльності можна обчислити за формулою:

$$Еф = Еп / Вс, \quad (1.3)$$

де Еф – ефективність діяльності підрозділу, що реалізує податкову політику підприємства;

Еп – економія податкових платежів внаслідок заходів здійснених підрозділом податкового планування за певний період, грн.;

Вс – витрати на утримання підрозділу за певний період, грн.

Визначення рівня податкового навантаження на мікрорівні – це дуже дискусійний момент, адже не існує єдиної методики розрахунку податкового навантаження підприємства. Сучасні науковці розробили декілька методик розрахунку податкового навантаження. Важливо виділити основні відмінності цих методик:

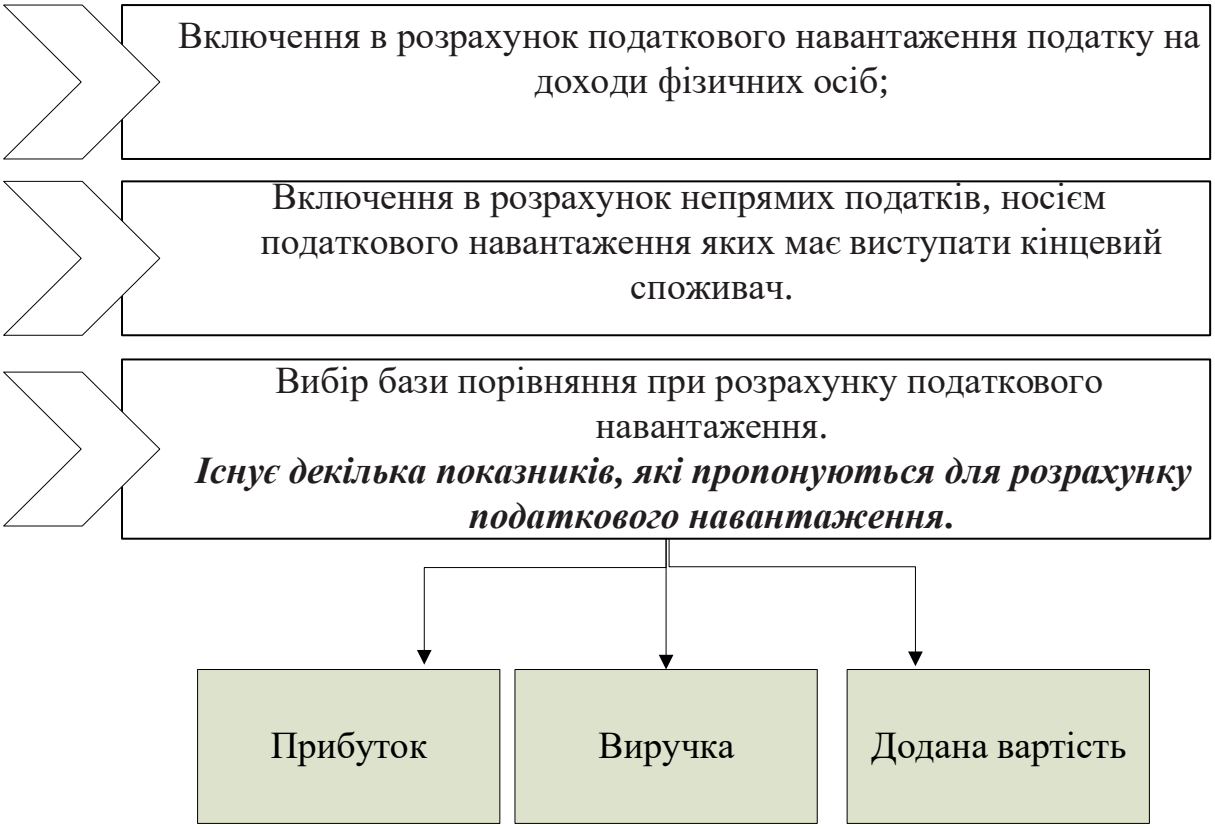


Рис. 1.5. Відмінності авторських методик визначення податкового навантаження на підприємство [25].

У свою чергу, «Світовий банк (The World Bank Group) оцінює податкове навантаження підприємств за загальною ставкою податків та обов'язкових платежів (total tax and contribution rate), яка розраховується як відношення фактично сплаченого загального розміру податків та обов'язкових платежів до комерційного прибутку. Комерційний прибуток розраховується як виручка від продажів за вирахуванням вартості проданих товарів, заробітної плати брутто, адміністративних витрат, інших витрат, резервів плюс приріст капіталу (від продажу майна) за вирахуванням процентних витрат, плюс процентний дохід і мінус комерційна амортизація» [12].

Застосування наведених показників дає змогу констатувати результативність реалізації податкової політики підприємства. У свою чергу податкове навантаження відіграє значну роль у діяльності вітчизняних підприємств, оскільки від його розміру залежить здатність суб'єктів господарювання збільшувати прибутковість, розширювати свою діяльність і протистояти фінансовим труднощам.

Ефект впливу податків на окремих платників, пов'язаний з економічними обмеженнями, що виникають у результаті сплати податків. Оптимальним вважають такий рівень податкового навантаження, який передбачає вилучення такої частини доходів економічних суб'єктів, яка не перешкоджає їхньому розвитку. Завищене податкове навантаження у деяких випадках може спричинити пригнічення або тінізацію виробництва, зменшення податкових надходжень до бюджету держави [2].

Висновки до першого розділу

У першому розділі розглянуто наукові підходи щодо визначення категорії «податкова політика підприємства». У результат розкрито узагальнений підхід до визначення категорії «податкова політика підприємства»: «***податкова політика підприємства*** – цілеспрямований образ дій, який визначає поведінку суб'єкта господарювання у взаєминах з державою в рамках чинного законодавства щодо формування його податкових зобов'язань з метою підвищення ефективності діяльності підприємства» [17]. Визначено структурні елементи податкової політики підприємства, які включають: мету, ціль, суб'єкти, об'єкти, принципи, форми реалізації, види та методи. Окреслено зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на реалізацію податкової політики підприємства. З'ясовано, що в умовах кризових процесів, нестабільного та складного податкового законодавства підприємство у взаєминах з державою може обрати один із наступних сценаріїв: обережний, зважений, ризиковий. Підприємства для визначення ефективності податкової

політики застосовують систему показників, які дозволяють оцінити: ефективність податкового планування і рівень податкового навантаження. Визначення рівня податкового навантаження на мікрорівні- це дуже дискусійний момент, адже не існує єдиної його методики визначення, тому у першому розділі зроблено акцент на відмінності авторських методик податкового навантаження.

РОЗДІЛ ІІ. ПРАГМАТИКА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оптимізація податкового навантаження в частині вибору системи оподаткування

Успіх підприємницької діяльності залежить від багатьох чинників. Передумовою досягнення високої ефективності практично у всіх видах комерційної діяльності є правильний та обґрунтований вибір системи оподаткування. Відповідно до положень Господарського кодексу України «*підприємство* - самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами (ст. 62 гл. 7 ГКУ)» [4]. У свою чергу Господарський кодекс та Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» розмежовує підприємства на мікропідприємства, малі, середні та великі.

Таблиця 2.1.

Класифікація підприємств за масштабами діяльності [4, 19]

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»	**Стаття 55 Господарського кодексу України**
Мікропідприємства	
Мікропідприємствами вважаються підприємства, показники яких на дату складання фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше **двом** із таких критеріїв: - балансова вартість активів не перевищує 350 тис. євро; - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 700 тис. євро включно;	Юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми й форми власності, середня кількість працівників яких за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід яких від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.

- середня кількість працівників - до 10 осіб включно.	
Малі підприємства	
Малі підприємства - це підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: - балансова вартість активів до 4 мільйонів євро включно; - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - до 8 млн євро включно середня кількість працівників - до 50 осіб включно.	Юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми й форми власності, середня кількість працівників яких за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід яких від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.
Середні підприємства	
Середні підприємства - це підприємства, які не відповідають критеріям для малих підприємств та показники яких на дату складання фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: - балансова вартість активів до 20 мільйонів євро включно; - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 40 млн євро включно; - середня кількість працівників - до 250 осіб включно.	Інші суб'єкти господарювання класифікуються як середні підприємства.
Великі підприємства	
Великі підприємства - це підприємства, які не відповідають критеріям для середніх підприємств та показники яких на дату складання фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: - балансова вартість активів перевищує 20 млн. євро; - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) перевищує 40 млн. євро; - середньооблікова кількість працівників перевищує 250 осіб.	До великих підприємств належать юридичні особи - суб'єкти господарювання організаційно-правової форми та форми власності, у яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від реалізації продукції перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.

За даними табл. 2.1. помітно, що Господарський кодекс класифікує суб’єктів господарювання за критеріями чисельності працюючих та розміром річного доходу. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову

звітність в Україні» класифікує підприємства за критеріями чисельності працюючих, балансовою вартістю і чистим доходом.

При розробці податкової політики важливо знати, до якої саме категорії належить підприємство відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Це необхідно для того, щоб визначити: яку фінансову звітність слід складати, як подавати податкові декларації, чи зобов'язана компанія створювати облікові резерви та переоцінювати основні засоби, чи повинна вона публікувати фінансову звітність, чи застосовувати міжнародні стандарти тощо.

Згідно Податкового кодексу середні та великі підприємства надають податкову звітність виключно в електронній формі. При встановлені обов'язку платників податків подавати податкову звітність до контролюючого органу в електронній формі застосовуються критерії частини 2 статті 2 Закону України № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999. Поряд з цим, Податковий кодекс України, Закон України «Про державну допомогу підприємствам», Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» керуються критеріями статті 55 Господарського кодексу для мікро-, малих, середніх та великих суб’єктів підприємництва. Однак Податковий кодекс має свої особливості щодо віднесення підприємств до великих платників податків. *Великий платник податків* – це «юридична особа або постійне представництво нерезидента на території України, у якої обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує еквівалент 50 мільйонів євро, визначений за середньозваженим офіційним курсом Національного банку України за той самий період, або загальна сума податків, зборів, платежів, сплачених до Державного бюджету України, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, крім митних платежів, за такий самий період перевищує еквівалент 1,5 мільйона євро, визначений за середньозваженим офіційним курсом Національного банку України за той самий період (пп. 14.1.24 п. 14.1 ст. 14 ПКУ)» [29]. Формування податкової

політики великого платника податків має свої особливості, які пов'язані з особливостями обліку таких платників податків у податковому органі та загалом з адмініструванням податків і платежів, а також з оподаткуванням та податковим обліком таких платників податків [17].

Платники податків, у тому числі і підприємства, можуть перебувати на загальній або спрощеній системі оподаткування. Відповідно до Податкового кодексу України, спрощена система оподаткування є спеціальним податковим режимом, який запроваджений для зменшення податкового навантаження та стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні.

Спеціальний податковий режим - система заходів, що встановлює особливий порядок оподаткування для окремих категорій суб'єктів господарювання. Така система може передбачати особливий порядок визначення елементів податку чи збору, звільнення від сплати окремих податків і зборів.

Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності регламентується гл.1 розділу XIV ПКУ. «*Спрощена система оподаткування, обліку та звітності* - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених ПКУ, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності» [29].

Юридична особа або фізична особа-підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо вона відповідає вимогам Податкового кодексу до однієї з чотирьох груп платників єдиного податку. Однак, підприємства можуть бути платниками єдиного податку лише третьої або четвертої групи:

Таблиця 2.2.

Порівняння критеріїв загальної і спрощеної системи оподаткування для підприємств*

	3 група	**4 група**	**Загальна система**

Суб'єкти, які належать до групи	фізичні особи-підприємці та юридичні особи	Сільськогосподарські товаровиробники (юридичні та фізичні особи)	Юридичні та фізичні особи
Рівень річного доходу, грн	з 01.01.2024 — 8 285 700 грн з 01.01.2025 — 9 336 000 грн	Частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік ≥ 75%	Обмеження відсутні
Дозволена кількість найманих працівників	не обмежено	Для юр. особи без обмежень	не обмежено
Ставка єдиного податку та військового збору	3% + ПДВ; 5% від доходу *(У разі порушення умов застосування спрощеної системи оподаткування ставки податку подвоюються)* Військовий збір – 1% доходу	Ставка податку залежить від типу земель та їх розташування Військовий збір 10% від мінімальної заробітної плати – 800 грн. у 2025 році.	Податок на прибуток 18%

**Джерело: складено автором*

Загалом, спрощена система оподаткування є більш вигідною, у випадках коли:

- бізнес є високоприбутковим з низькими витратами. Якщо витрати є високими, кращою може бути загальна система, де податок сплачується з прибутку або чистого оподатковуваного доходу, тобто з різниці між доходами та витратами;

- невеликий річний дохід (прибуток), оскільки єдиний податок або взагалі не залежить від доходу (4 група), або сплачується відносно невеликий відсоток від доходу (3 група);

- здійснюється використання земельних ділянок, оскільки економиться земельний податок;

- не потрібно реєструватися платником ПДВ, коли основними споживачами є населення або ті ж спрощенці, що робить товари та послуги дешевшими;

- здійснюється сільськогосподарське виробництво, тоді 4 група єдиного податку має перевагу, оскільки податок залежить лише від кількості землі та її грошової оцінки, а не від доходу фермерського господарства.

Спрощена система може відповідати вимогам лише за умови дотримання всіх обмежень, включаючи найважливіші з них:

- всі платежі здійснюються у грошовій формі і не вимагають бартеру;
- дохід за рік не перевищує існуючі ліміти для групи (група 3). Група 4 не має ліміту, проте є вимоги щодо частки сільськогосподарської продукції власного виробництва;
- відсутні види діяльності, заборонені для платників єдиного податку;
- суб'єкт відповідає критеріям сільськогосподарського товаровиробника (4 група).

Згідно п. 291.5 Податкового кодексу спрощена система оподаткування заборонена для довірчих товариств, лізингових компаній, банків, ломбардів, страхових компаній, кредитних спілок, інвестиційних фондів, реєстраторів цінних паперів та нерезидентів.

Також спрощена система оподаткування за певних умов (п. 4 ст. 297.1 Податкового кодексу) передбачає звільнення від сплати земельного податку та рентної плати за спеціальне використання води для 4-ї групи єдиного податку (п. 5 ст. 297.1 Податкового кодексу). Однак, спрощена система оподаткування не звільняє від сплати наступних податків:

- Податку на доходи фізичних, військового збору та єдиного внесоку на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за найманих працівників;
- Податку на додану вартість (4 група, 3 група - 3%);
- Екологічного податку;
- Мита;
- Рентної плати;
- Податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- Транспортного податку;

- Туристичного збору;
- Збору за місця для паркування транспортних засобів;
- Податку на доходи нерезидентів (так званий «податок на репатріацію»). Цей податок є частиною податку на прибуток і може сплачуватися як фізичними, так і юридичними особами[16].

2.2. Аналіз способів оптимізації сплати податків

Важливим аспектом фінансового управління підприємством є податкове планування, яке не тільки охоплює різні аспекти податкової звітності, а й має на меті зменшення податкових зобов'язань й економію податків. Податкове планування передбачає оптимізацію податкових платежів шляхом використання всіх можливостей, передбачених чинним законодавством, для максимального зменшення податкових зобов'язань.

Національне законодавство не визначає права платника податків на податкову оптимізацію. Більше того, представники державних органів вважають, що оптимізаційні процеси призводять до недоотримання державою доходів, а тому прирівнюють оптимізацію та уникнення оподаткування до ухилення від сплати податків.

Слід зазначити, що в податковій літературі немає єдиної думки щодо співвідношення понять «податкова оптимізація», «уникнення оподаткування», «ухилення від сплати податків» тощо. Зазвичай під податковою оптимізацією розуміють використання платниками податків законних прав для зменшення своїх податкових зобов'язань (наприклад, вибір найбільш вдалої податкової системи, застосування податкових пільг, тощо). Натомість ухилення є протиправною поведінкою, яка тягне за собою відповідальність за законом. Іншими словами, такі дії порушують Податковий кодекс, підпадають під дію Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, а також порушують Кодекс законів про працю. Таким чином охарактеризуємо дефініції способів зменшення податкового навантаження

рис. 2.1.

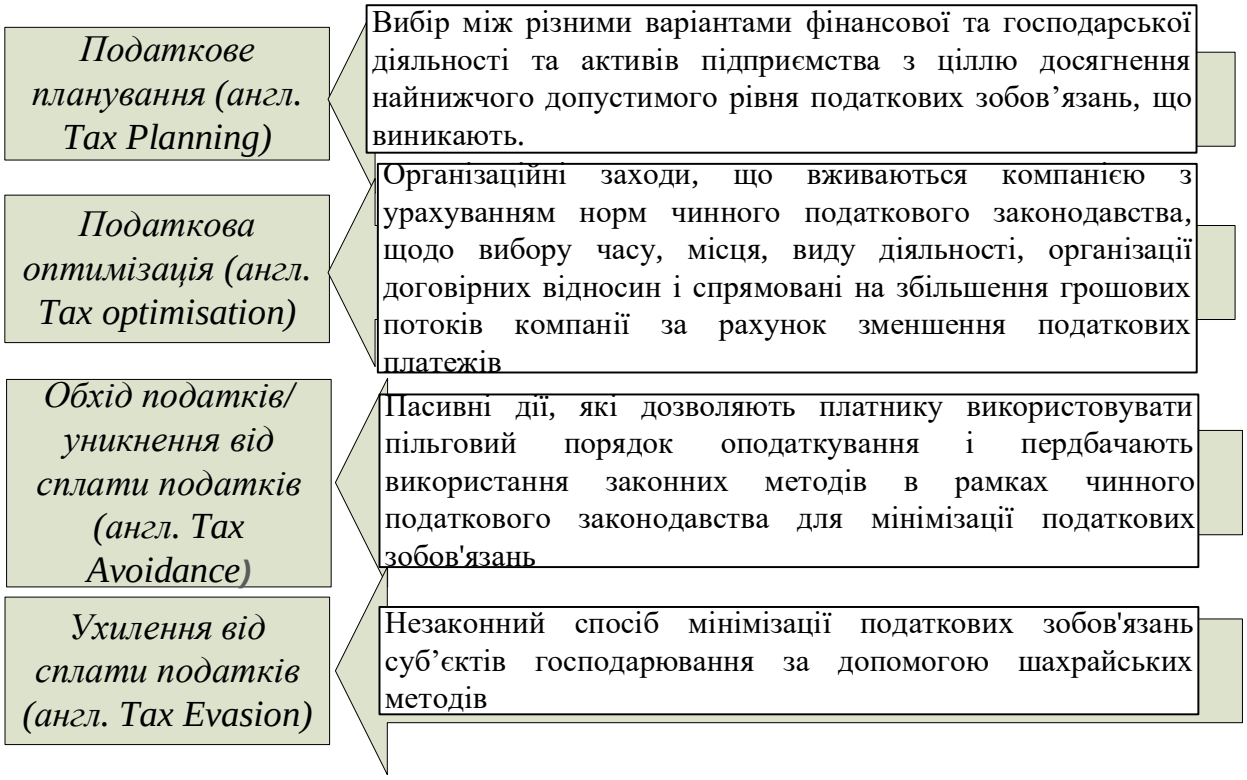


Рис. 2.1. Дефініції способів зменшення податкового навантаження

Податкова оптимізація є неоднозначною з точки зору підприємств та держави. На рівні підприємств оптимізація оподаткування позитивно впливає на їхню діяльність, оскільки збільшує вільні фінансові ресурси, які можуть бути використані для розвитку та розширення бізнесу. Важливо зазначити, що важливість податкової оптимізації для підприємств зростає в кризових ситуаціях, коли потреба в додаткових фінансових ресурсах є найбільшою. Наведене вище визначення дає можливість виокремити принципи оптимізації оподаткування табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Принципи оптимізації податків*

Назва принципу	Зміст принципу
Ефективність	Ефект від оптимізації має бути більшим, ніж пов'язані з нею витрати (втрати) ресурсів, пов'язані з оптимізаційними діями платника податків: грошових ресурсів, часу, ділової репутації і

	податкової історії.
Індивідуальність	Кожен бізнес є унікальним, тому індивідуальні особливості платника податків мають бути враховані при використанні будь-якого методу оптимізації: види операцій, масштаби бізнесу, податкове поле, контрагенти, галузеве законодавство тощо.
Легальність	Варто використовувати лише законні методи, оскільки незаконні методи можуть призвести до набагато більших втрат у довгостроковій перспективі.

**Джерело: складено автором за даними* [15]

На державному рівні податкова оптимізація розглядається як зменшення податкових надходжень до бюджету. Однак варто зазначити, що використання легальних схем податкової оптимізації може також сприяти зменшенню навантаження на бізнес, що призведе до відновлення податкових надходжень у довгостроковій перспективі. На вибір форм реалізації податкової політики підприємства впливають фінансових стан підприємства, рівень податкового навантаження, величина податкових платежів тощо. За дослідженнями західних економістів, в умовах високого податкового навантаження здійснення заходів оптимізації податкових платежів позитивно впливає на економіку держави. Оскільки зниження податкового тягаря призводять до збільшення обсягів реалізованої продукції, як результат – підвищення ВВП і зростання податкових надходжень до бюджету (рис. 2.2).

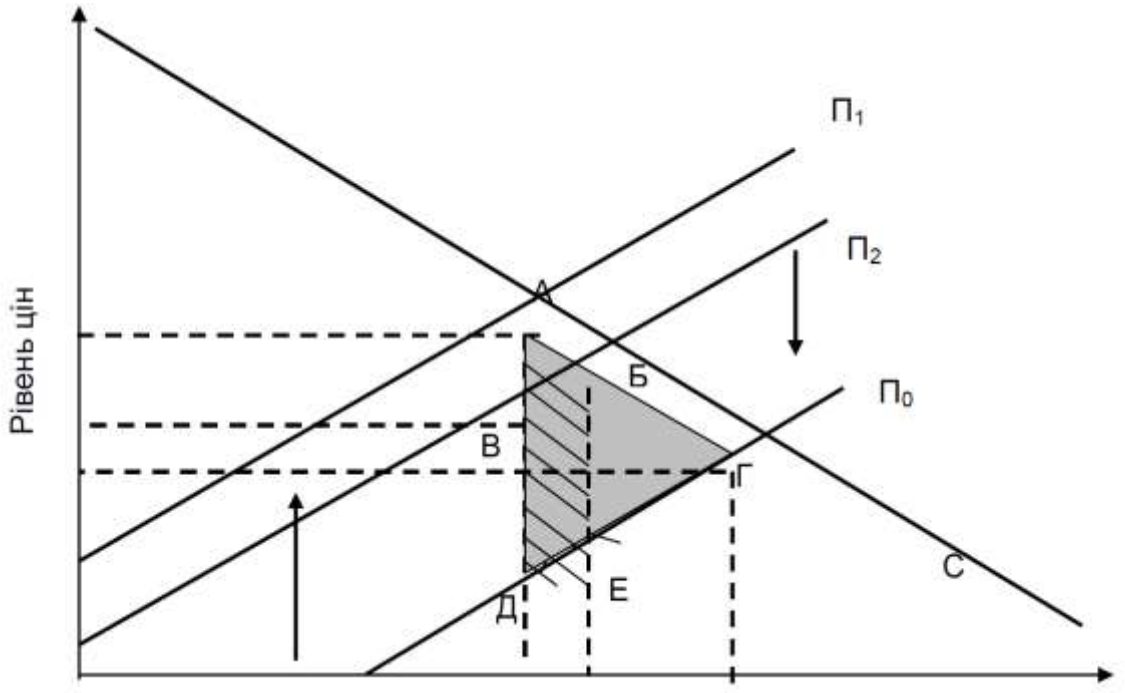


Рис. 2.2. Вплив заходів оптимізації оподаткування на мікрорівні на зниження податкового навантаження на макрорівні [24]

На рис. 2.1. видно, що підвищення рівня податкового навантаження призводить до зміщення кривої пропозиції з положення $П_0$ в позицію $П_1$. Надлишковий податковий тягар а рисунку має вигляд трикутника АДГ. Надлишковий податковий тягар означає втрату частини валового національного продукту. При цьому еластичність попиту і пропозиції сприяє зростанню рівня податкового тягаря. Оптимізація податкових платежів призводить до зсуву кривої пропозиції у положення $П_2$, що символізує збільшення рівня пропозиції. Зниження рівня податкового тягаря означує чотирикутник АБЕД. Тобто законодавці не передбачали зниження податкового навантаження, але заходи законної оптимізації здійснені підприємствами призвели до підвищення валової доданої вартості та як наслідок – зростання доходів бюджету держави.

Такий екскурс в політичну економіку оподаткування дозволяє зробити висновки, що «податкова політика держави і підприємства знаходяться в системному взаємозв’язку. Так, податкова політика на макрорівні визначає рівень податкового навантаження, який впливає на вибір податкової політики підприємства (мікрорівень), тобто відбувається первинний зв’язок. Обрана

підприємствами податкова політика разом з іншими чинниками впливає на показники рівня ВВП, податкових надходжень, які аналізуються при розробці заходів щодо регулювання податкової політики на макрорівні (відбувається вторинний зв’язок)» [24].

Податкова оптимізація – це мінімізація податкових платежів (довгострокових і короткострокових для кожного виду діяльності) та уникнення штрафних санкцій з боку податкових органів. Це досягається шляхом правильного розрахунку та своєчасної сплати податків, що нерозривно пов'язано з податковим плануванням. До легальних способів податкової оптимізації можна віднести використання податкових пільг (зменшення податкових ставок); зміну строків сплати податків (звільнення від сплати податків); створення пільгових підприємств, перехід на спрощену систему оподаткування (виділення бізнесу); придбання товарів, робіт, послуг у фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, використання офшорних компаній, вибір організаційно-правової форми, правильне формування облікової політики; формування статутного капіталу; правильне укладення договорів; використання давальницької сировини тощо. Найбільш вживані методи оптимізації оподаткування представлені на рис. 2.3.

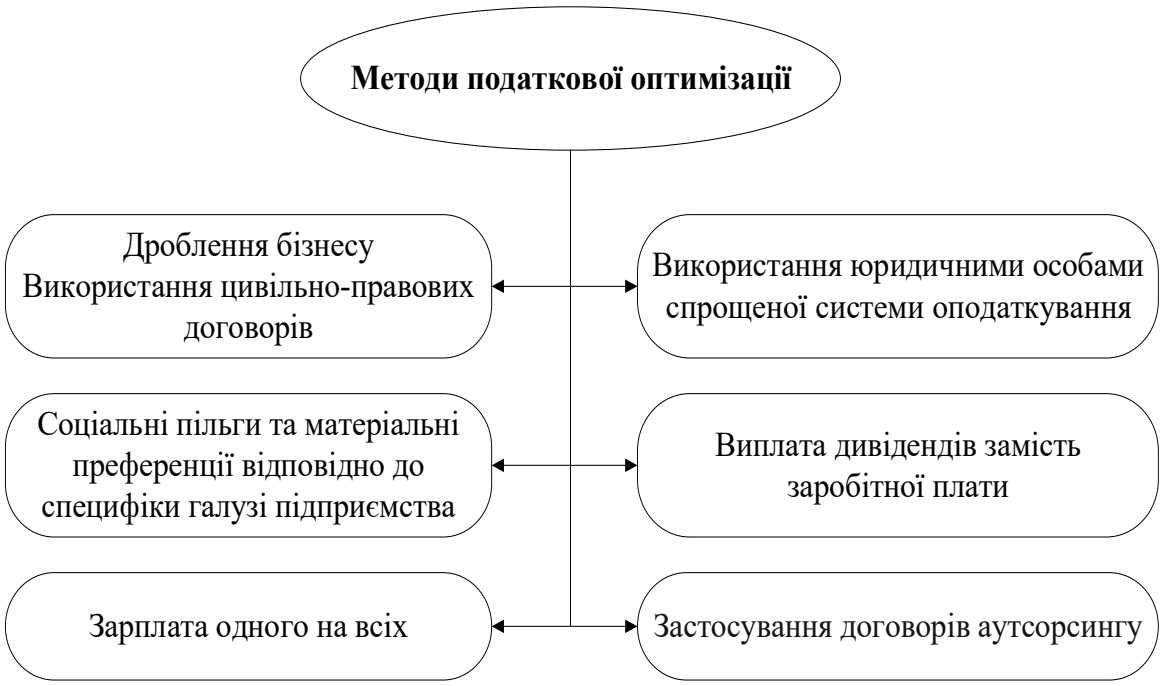


Рис. 2.3. Методи податкової оптимізації

Організаційно-функціональна специфіка податкової системи, то різновекторність податкового законодавства дозволяє виокремити способи оптимізації для підприємств за видами податків [15]:

1. Методи оптимізації ПДВ:

- Перехід на спрощену систему оподаткування з бранням 3 групи неплатників ПДВ - перехід на єдиний податок розширює річний ліміт доходу для платників ПДВ: на загальних умовах він становить лише 1 млн. грн., а 3 група єдиного податку має значно вищий ліміт - 1167 мінімальних заробітних плат (9 336 000 грн з 2025 року);

- створення умов для бюджетного відшкодування ПДВ;

- юридичне оформлення відносин між контрагентами замінюється на споріднені, які не передбачають переходу права власності, а отже не передбачають виникнення податкових зобовязань (оренда ~ кредит; купівля-продаж давальницької сировини ~ послуги з переробки давальницької сировини; купівля-продаж товарів ~ комісійна торгівля тощо).

2. Методи оптимізації податку на прибуток:

- заміна загальної системи оподаткування на спрощену – єдиний податок передбачає 3 або 5%, натомість ставка податку на прибуток підприємств – 18%;

- дрібнення або зміна організації бізнесу - частина бізнесу може управлятися зареєстрованими фізичними особами-підприємцями, що може мати наступні оптимізаційні ефекти: менші податки (ставка єдиного податку для 3 групи становить 3% від доходу (платник ПДВ) та 5% від доходу (неплатник ПДВ)); фізичні особи-підприємці не зобов'язані вести військовий облік;

- подрібнення бізнесу на декілька підприємств різних систем оподаткування - здатність відповідати річним податковим лімітам, що передбачають певні сприятливі умови оподаткування, зокрема: платники податку на прибуток підприємств у яких річний дохід не перевищує 40 млн. грн. для, не застосовують податкові різниці та ведуть облік доходів і витрат

виключно за національними правилами бухгалтерського обліку; 1 167 розмірів мінімальної заробітної плати на 1 січня - ліміт для платника єдиного податку 3 групи; для нереєстрації платником ПДВ встановлено ліміт оподатковуваних операцій 1 млн. грн.;

- використання трансфертного ціноутворення - якщо власник має кілька компаній, які взаємодіють між собою, то, встановивши правильні ціни на операції між цими компаніями, можна «перерозподіляти» прибуток між ними (так зване «переведення» прибутку), роблячи навіть деякі компанії групи збитковими;

- юридичне оформлення відносин між контрагентами замінюється на споріднені – зокрема облік безоплатної передачі активів або безповоротної фінансової допомоги від засновників як додаткових внесків понад статутний капітал. У цьому випадку додаткові внески не вважаються доходом для отримувача;

- особливі умови оподаткування «Дія Січ» - застосовується нижча ставка податку на прибуток - 9% (замість18%); об'єкт (база) оподаткування визначається за спеціальними правилами, коли оподатковується не сам прибуток, а виведений капітал. До бази оподаткування включаються: дивіденди, що виплачуються на користь власника корпоративних прав, кошти та/або вартість майна, що повертаються власнику корпоративних прав [29].

3. Використання обов'язкових платежів з заробітної плати:

- використання осіб, які надають послуги або виконують роботи як фізичні особи-підприємці, а не як наймані працівники – економія досягається завдяки єдиному соціальному внеску (ЄСВ) – сплата ЄСВ у розмірі 22% від заробітної плати перекладається на фізичних осіб-підприємців, які можуть сплачувати його лише з мінімальної заробітної плати, а не з повної, або взагалі не сплачувати під час воєнного стану та протягом 12 місяців після його завершення;

- заміна заробітної плати на інші виплати - замість заробітної плати працівник може отримати фінансову підтримку, дивіденди або подарунок у

натуральній формі, у результаті чого відбувається економія ЄСВ у розмірі 22% від фонду оплати праці;

- використання спеціальних умов оподаткування «Дія Січ» - наймані фахівці стають працівниками «Дія Січ» за рахунок чого сплачується мінімальний єдиний соціальний внесок - 22% від мінімальної заробітної плати, а не від повної зарплати фахівця; податок на доходи фізичних осіб 5% (замість 18%) і 1,5% військовий збір.

Висновки до другого розділу

У другому розділі з'ясовано, що Господарський кодекс класифікує суб'єктів господарювання за критеріями чисельності працюючих та розміром річного доходу. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» класифікує підприємства за критеріями чисельності працюючих, балансовою вартістю і чистим доходом. При розробці податкової політики важливо знати, до якої саме категорії належить підприємство відповідно до вказаних законодавчих актів. Платники податків можуть перебувати на загальній або спрощеній системі оподаткування. *Спрощена система оподаткування, обліку та звітності* – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку. З'ясовано, що підприємства можуть бути платниками єдиного податку лише третьої або четвертої групи. Визначено умови, коли за яких підприємствам вигідно застосовувати спрощену систему оподаткування. Також у другому розділі проведено аналіз способів оптимізації оподаткування. Оптимізація оподаткування — це процес законного зменшення податкових зобов'язань за допомогою різних стратегій та інструментів, які застосовуються у межах податкового законодавства. Вона включає в себе планування податків, використання податкових пільг та преференцій, а також застосування різних фінансових та юридичних інструментів для зниження суми податків, які мають бути сплачені. Хоча

оптимізація податків є легітимною і необхідною практикою для мінімізації витрат, необхідно дотримуватись всіх правил і законів. Уникнення податків (так зване «ухилення від оподаткування») або незаконне застосування схем для зменшення податкових зобов'язань може призвести до штрафів й юридичних наслідків.

РОЗДІЛ ІІІ. РОЛЬ НЕЗАЛЕЖНОГО ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Послуги податкового консультування є юридичними за своєю природою, але мають економічний зміст. Це виділяє податкове консультування як самостійний вид підприємницької діяльності, що відрізняється від інших видів консультування і вимагає залучення спеціально підготовлених фахівців. Податковий консультант – це незалежний фахівець з питань оподаткування, який надає клієнтам послуги з податкового консультування на платній основі. Окрім глибоких знань принципів оподаткування та бухгалтерського обліку, досконалого знання чинного законодавства та судової практики, професійний податковий консультант повинен постійно моніторити зміни у профільних сферах. Варто виокремити податкове консультування як самостійний вид діяльності, який близький до аудиту або юридичного консультування, але не збігається за предметом і методами здійснення [6].

Податкове консультування – це новий окремий напрям на перетині юридичної та економічної діяльності, який виокремився в інститут податкового консультування на теренах України. У світі склались дві тенденції організації та розвитку незалежного податкового консультування. «Досліджуючи базу нормативного регулювання податкового консультування в європейських країнах слід виділити дві істотно відмінних одна від одної системи: це система «державного регулювання», коли нормативна база переважно кодифікована законом та за необхідності доповнюється з часом (Німеччина, Австрія, Словаччина, Польща, Угорщина, Італія, Чеська Республіка, Хорватія та Франція). Іншою вважається система «саморегулювання», яка базується на самостійному регулюванні нормативної бази певними дійовими особами. Така модель

характерна для Бельгії, Великобританії, Голландії, Ірландії, Іспанії, Фінляндії та Швейцарії» [26].

В Україні склалась саморегулююча модель податкового консультування, тому єдиного визначення податкового консультування в нормативно-правових актах не існує. Узагальнюючи погляди різних економістів на це поняття, можна навести формулювання, що *податкове консультування* - це діяльність незалежних від податкових органів суб'єктів, які надають послуги клієнтам на платній основі з роз'яснення податкового законодавства та надання рекомендацій щодо його найбільш оптимального застосування в конкретній ситуації суб'єкта господарювання. Податкове консультування включає підготовку документів та представництво, яке здійснюється в інтересах платників податків і сприяє належному виконанню платниками податків обов'язків, передбачених податковим законодавством.

У проєкті Закону України «Про податкове консультування в Україні» [23] зазначено, що зміст податкового консультування полягає у здійсненні діяльності у сфері:

- надання консультаційних послуг фізичним та юридичним особам;

-надання необхідних рекомендацій щодо визначення бази оподаткування, використання пільг, дотримання встановленого порядку обчислення і сплати податків, розроблення варіантів організації оподаткування стосовно конкретних видів діяльності юридичних і фізичних осіб;

- інформування про зміни в податковому законодавстві;

- роз'яснення практичного застосування відповідних законів й нормативних актів;

- сприяння правильному нарахуванню та повній сплаті податків і зборів, моніторинг змін у профільному законодавстві;

- ведення податкового обліку та підготовка податкової звітності;

- представництво інтересів юридичних та фізичних осіб в органах, що здійснюють контроль за нарахуванням та сплатою податків і зборів (обов'язкових платежів), а також у судах;

- перевірка податкової звітності платників податків на відповідність чинному податковому законодавству та виконання завдань з надання впевненості щодо податкової звітності за запитами платників податків відповідно до правил та положень податкового консультування тощо.

При визначенні принципів професійної поведінки податкових консультантів слід керуватися вимогами, викладеними Європейською конфедерацією податкових консультантів [30]. Такими принципами є: об'єктивність та неупередженість, незалежність, конфіденційність, законність, пріоритет інтересів клієнта, довіра, доброчесність, професійна компетентність консультанта, врахування конфлікту інтересів, професійна етична поведінка та збереження репутації професії.

Найбільш ефективною є процесна модель податкового консультування у вигляді комплексу консультаційних послуг, що надаються на постійній основі за довгостроковими договорами. Згідно глави 63 Цивільного кодексу України «договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором» [27]. Такий комплекс консультаційних послуг є цілеспрямованою правомірною діяльністю (діями) виконавця в інтересах та за дорученням клієнта щодо сприяння своєчасній і повній сплаті податків і зборів та забезпеченню реалізації законних прав та інтересів клієнта і може включати наступне Рис. 3.1.

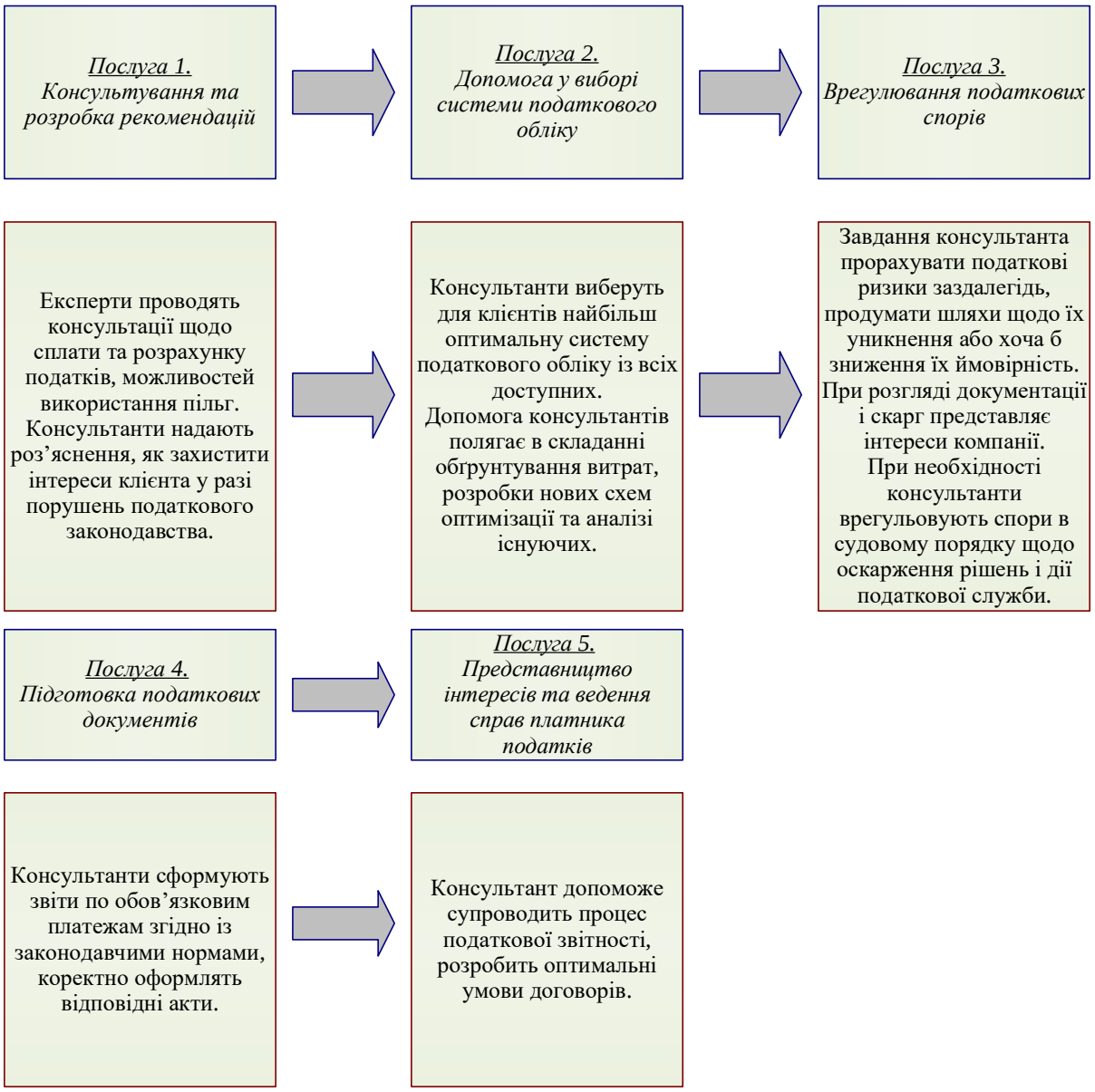


Рис. 3.1. Комплекс послуг податкового консультування

Таким чином послуги податкового консультування включають:

- надання необхідних рекомендацій щодо визначення бази оподаткування, обчислення податків і зборів, використання пільг відповідно до чинного законодавства, дотримання встановленого порядку обчислення і сплати податків та зборів;

- розробка варіантів організації оподаткування стосовно специфіки бізнесу замовника;

- інформування про зміни в законодавстві про податки і збори, роз'яснення практичного застосування відповідних законів і нормативних актів, сприяння правильному нарахуванню та повній сплаті податків і зборів;

- представництво інтересів клієнта в органах, що здійснюють контроль за нарахуванням та сплатою податків і зборів та судових органах;

- допомога у підготовці та укладенні різноманітних договорів між замовником та іншими особами;

- консультування співробітників замовника з питань підготовки та оформлення первинних документів, а також з інших питань податкового та бухгалтерського обліку;

- організація моніторингу експортно-імпортних операцій на предмет дотримання податкового законодавства та регуляторних вимог;

- співпраця з контрагентами замовника з питань, пов'язаних з бухгалтерським та податковим обліком;

- захист інтересів замовника під час податкових перевірок, організація супроводу та порядку взаємовідносин між податковими органами та замовника під час проведення перевірок;

- підготовка проектів скарг, листів, звернень, претензій та їх реалізація з метою захисту інтересів замовника;

- підготовка відповідей на запити контролюючих органів, листування з податковими органами;

- участь у засіданнях балансових комісій у разі необхідності та розробка пропозицій за результатами фінансово-господарської діяльності;

- участь у розробці проектів нормативних актів, договорів та локальних документів суб'єкта господарювання;

- перевірка податкової репутації та фінансово-економічного стану контрагентів;

- усні та письмові висновки, юридичні консультації, довідки з питань застосування законодавства про податки та збори, що виникають у зв'язку з діяльністю замовника;

- кур'єрські послуги, інші супутні послуги з податкового консультування.

За бажанням замовника послуги можуть надаватися в усній, письмовій, електронній формі або в змішаній формах. Послуги надаються шляхом

виконання виконавцем певної роботи для замовника, від його імені та в його інтересах, виходячи з професійної компетентності, кваліфікації виконавця, його інформаційних, адміністративних та матеріальних ресурсів, використання яких забезпечує досягнення оптимального результату. Результати наданих послуг податкового консультування, зміст документів й проведених консультацій, не розголошуються і є конфіденційною інформацією.

Отже, податковий консультант «вчиняє певні цілеспрямовані юридичні дії з використанням певних змістовних і формальних методів, у вигляді застосування та використання спеціальних професійних знань, навичок, професійного досвіду, вміння та здатності вести переговори, домовлятися; доведення та переконання податкових органів, знання основних позицій податкових органів; розрахунку та управління податковими ризиками, вміння моделювати податкові події; виконання проведення профілактичної роботи з метою попередження та уникнення фіскальних проблем; наявність відпрацьованої технології вирішення проблем; вміння користуватися інформаційними системами та програмними продуктами, а також методами аналізу, прогнозування та діагностики економічної ситуації; налагодження контактів з відповідними особами» [6].

Виходячи з вище зазначеного, послуги податкового консультування здійснюються на засадах аутсорсингу. Аутсорсинг (від англ. outsourcing) — це передача певних бізнес-процесів або функцій компанії зовнішнім підрядникам або спеціалізованим компаніям. Це дозволяє знизити витрати на утримання великих відділів, підвищити рівень експертності в певних сферах, таким чином підвищити ефективність та зосередитися на основних напрямках бізнесу.

Результатом наданих послуг можуть бути договори, первинні документи; акти перевірок податкових органів у супроводі податкового консультанта; листування з податковими органами, оптимізація податкових платежів; мінімізація податкових втрат за сумою податків; збільшення обігових коштів;

зменшення збитків та збільшення прибутку в результаті зменшення податкового навантаження та штрафних санкцій з боку податкових органів, підвищення ділової репутації та іміджу підприємства-замовника; зменшення проблем та зауважень податкових органів в результаті превентивної системної роботи податкового консультанта; інформованість замовника про зміни в законодавстві; як наслідок – підвищення конкурентоспроможності підприємства-замовника, збільшення його реальних шансів на подальший розвиток і максимальне збільшення прибутковості фінансово-господарської діяльності.

Отже, податкове консультування є цікавим і перспективним видом бізнесу, оскільки тенденції постійних змін й ускладнень в податковій системі, податковому законодавстві призводять до зростання попиту на даний вид консультування. Ефективне консультування щодо податкової політики є ключовим для мінімізації податкових витрат підприємства та зниження податкових ризиків. Для цього важливо мати добре структуровану стратегію, ґрунтовно розуміти податкові аспекти, ефективно взаємодіяти з органами податкової служби та регулярно переглядати податкову політику з урахуванням змін у законодавстві.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі з’ясовано, що консультування з підвищення ефективності податкової політики підприємства є важливим аспектом забезпечення фінансової стабільності та максимізації прибутковості бізнесу. Визначено кілька напрямків, на яких варто зосередити увагу податковим консультантам для підвищення ефективності податкової політики підприємства:

1. Оцінка та оптимізація податкового навантаження. Першим кроком є аналіз поточного податкового навантаження на підприємство, включаючи

прямі та непрямі податки (ПДВ, податок на прибуток, соціальні внески, митні платежі тощо). Задача консультанта — визначити можливості для зниження податкових витрат через: використання податкових пільг та стимулів; аналіз ефективності структури витрат для правильного розподілу податкових зобов'язань; вибір оптимальної системи оподаткування (загальна, спрощена система оподаткування тощо).

2. Структурування та організація податкових відносин. Консультант може допомогти підприємству налаштувати чіткі та прозорі податкові відносини, щоб уникнути податкових спорів та штрафів. Це включає: підготовку правильних і своєчасних податкових декларацій; розробку політики щодо сплати податків та зборів в межах діючих нормативів; консультування з питань міжнародного оподаткування (якщо підприємство веде зовнішньоекономічну діяльність).

3. Оптимізація витрат через податкові інструменти. Зменшення податкового навантаження можна досягти через оптимізацію витрат. Для цього можуть бути залучені наступні механізми: використання амортизаційних політик, знижки на основні засоби та нематеріальні активи; використання спеціальних податкових режимів (наприклад, для підприємств, що займаються науково-дослідницькою діяльністю); організація виплат бонусів та премій через оптимізацію податків на доходи фізичних осіб.

4. Моніторинг змін у законодавстві. Врахування останніх змін у податковому законодавстві є важливим елементом, оскільки закони можуть змінюватися, а компанії повинні відповідати новим вимогам, щоб уникнути фінансових і репутаційних втрат. Консультанти мають слідкувати за: змінами в податкових ставках, новими законами та постановами; можливими спрощеннями чи ускладненнями у податкових процесах; можливістю запровадження нових пільг чи субсидій для окремих секторів бізнесу.

5. Ризики та антикризові заходи. Консультування також включає в себе аналіз потенційних ризиків, таких як податкові перевірки або адміністративні санкції за недотримання податкових норм. Не менш важливим є розробка

антикризових заходів: створення податкових стратегій на випадок економічної нестабільності; розробка плану дій у разі зміни законодавчих норм чи введення нових податків; розгляд використання міжнародних практик для мінімізації податкових витрат.

6. Автоматизація та впровадження цифрових технологій. У сучасному світі багато податкових процесів можуть бути автоматизовані, що значно знижує можливість помилок і забезпечує ефективніше управління податковими зобов'язаннями – це: впровадження систем електронного документообігу для податкової звітності; використання спеціалізованих програм для розрахунку податків та складання звітності; використання блокчейн-технологій для полегшення процесу обміну податковою інформацією.

7. Навчання та підвищення кваліфікації працівників. Для досягнення високої ефективності податкової політики важливо, щоб працівники компанії мали відповідні знання у сфері податкового законодавства. Це включає: регулярне навчання співробітників, які займаються фінансами та податками; семінари та тренінги з податкового планування та звітності, тощо.

ВИСНОВКИ

У магістерській дипломній роботі відповідно до поставлених завдань були зроблені наступні висновки:

1. Розкрити зміст податкової політики підприємства. Податкова політика підприємства — це система принципів, підходів, стратегій і методів, що визначають, як підприємство буде взаємодіяти з податковою системою країни, якою буде його податкова стратегія та які заходи буде застосовувати для оптимізації податкових зобов'язань. Податкова політика включає в себе планування, облік, звітність, контроль та управління податками, що стосуються підприємства, і спрямована на забезпечення ефективного, законного та мінімально витратного виконання податкових зобов'язань. Податкова політика підприємства допомагає зберігати баланс між виконанням податкових зобов'язань і оптимізацією податкових витрат, що сприяє стабільності фінансової діяльності та розвитку компанії в умовах змінюваного законодавства. Цілями податкової політики підприємства є: забезпечення своєчасної та правильної сплати податків відповідно до чинного законодавства; мінімізація податкових ризиків; оптимізація податкових зобов'язань підприємства шляхом законних методів, таких як використання податкових пільг і стимулів.

2. Охарактеризувати методику визначення ефективності податкової політики підприємства. Визначення ефективності податкової політики підприємства є важливим аспектом управлінської діяльності, адже це дозволяє оцінити, наскільки податкова стратегія підприємства відповідає його фінансовим цілям і сприяє досягненню сталого розвитку. Для цього застосовуються різноманітні методики та інструменти, що включають як кількісні, так і якісні показники. основні методи оцінки ефективності податкової політики: аналіз податкового навантаження та аналіз ефективності податкової політики. Податкове навантаження — це частка податків і зборів у загальних витратах підприємства або у його доходах. Оцінка цього показника дозволяє з’ясувати, наскільки податки впливають на фінансовий стан

підприємства. Методика оцінки податкового навантаження полягає у визначенні співвідношення загальних податкових виплат до виручки (дохідності), розрахунку податкового навантаження на різні категорії витрат підприємства. Податкова ефективність оцінює, наскільки обрана податкова політика сприяє мінімізації витрат підприємства при виконанні податкових зобов'язань. Методика оцінки ефективності податкової політики полягає у порівнянні фактичного рівня податкових витрат з оптимальним (розрахованим на основі економічних стандартів); оцінці ефективності використання податкових пільг, знижок або відстрочок, тощо.

Методики визначення ефективності податкової політики підприємства базуються на різноманітних аспектах — від простих фінансових показників до комплексного аналізу впливу податків на стратегію і конкурентоспроможність підприємства. Регулярне оцінювання цих показників дозволяє підприємствам адаптувати свою податкову політику до змін у зовнішньому середовищі та забезпечити стабільне фінансове зростання.

3. Розкрити зміст оптимізації податкового навантаження в частині вибору системи оподаткування. Вибір системи оподаткування є важливим етапом для юридичних осіб, оскільки він визначає, як саме будуть нараховуватися та сплачуватися податки. В Україні існують кілька варіантів систем оподаткування, і вибір залежить від різних факторів, таких як обсяг доходу, вид діяльності, кількість працівників та інші умови. Особливості загальної системи оподаткування полягають в тому, що податки сплачуються за стандартними ставками, податкові зобов'язання обчислюються на основі фактичних доходів і витрат, не існує обмежень щодо обсягу доходу. Для підприємств передбачено застосування третьої та четвертої груп єдиного податку. Для вибору системи оподаткування необхідно врахувати наступні фактори: розмір доходу – для великих підприємств краще вибрати загальну систему оподаткування; тип діяльності – деякі види бізнесу можуть бути більш вигідними на спрощеній системі; кількість працівників – для тих, хто не має великої кількості працівників, оптимальніше обирати спрощену систему;

можливість відшкодування ПДВ – якщо бізнес активно взаємодіє з іншими ПДВ-платниками, то може бути доцільним працювати на загальній системі оподаткування. Для правильного вибору системи оподаткування варто проконсультуватися з бухгалтером або податковим консультантом, аби оптимізувати податкові зобов'язання і забезпечити правильне ведення документації.

4. Провести аналіз способів оптимізації сплати податків. Оптимізація сплати податків — це процес законного зменшення податкового навантаження на підприємство. Основна мета цього процесу — мінімізувати податкові витрати, не порушуючи законодавства. Існують різні стратегії оптимізації податків, і важливо зазначити, що всі ці заходи повинні здійснюватися в межах правового поля. Оптимізація податків повинна здійснюватися в межах чинного законодавства. Порушення правил може призвести до штрафів, нарахування додаткових податків і навіть кримінальної відповідальності. Якщо компанія працює в міжнародному контексті, важливо враховувати податкові угоди між країнами, щоб уникнути подвійного оподаткування. Основні методи оптимізації податків – це вибір оптимальної податкової системи, розподіл доходів і витрат, використання податкових пільг, податкові структури і міжнародні стратегії, податкові консультації і планування: використання послуг кваліфікованих податкових консультантів та юристів для планування податків і уникнення порушень податкового законодавства, розробка довгострокових планів щодо використання податкових пільг, змін податкового законодавства тощо. Оптимізація податків є важливим аспектом управління бізнесом, але слід пам'ятати, що вона має здійснюватися з урахуванням усіх юридичних вимог, щоб не піддавати бізнес чи особу ризику санкцій або штрафів.

5. Визначити роль незалежного податкового консультування щодо підвищення ефективності податкової політики підприємства. Незалежне податкове консультування відіграє важливу роль у сучасному економічному середовищі, надаючи підприємствам та фізичним особам професійну

допомогу щодо оптимізації податкових зобов'язань, забезпечення відповідності законодавству та мінімізації фінансових ризиків. Основні аспекти ролі незалежного податкового консультування полягають в оптимізації податкових зобов'язань: податкові консультанти допомагають клієнтам знаходити законні способи зменшення податкових витрат, зокрема через оптимізацію структури бізнесу, вибір відповідних податкових режимів, використання податкових пільг та стимулів. Покращенні фінансової ефективності: консультанти можуть допомогти підприємствам зрозуміти вплив податків на їх фінансові результати, а також запропонувати рішення, які дозволять досягти більшої фінансової стабільності та зростання. Забезпечення відповідності законодавству: сучасні податкові закони та правила постійно змінюються. Незалежні податкові консультанти слідкують за змінами в законодавстві та допомагають підприємствам та фізичним особам відповідати вимогам податкових органів, що дозволяє уникнути штрафів і санкцій за невірно подану інформацію. Мінімізації податкових ризиків: консультанти аналізують потенційні податкові ризики та надають рекомендації щодо їх уникнення. Це важливо для того, щоб бізнес не потрапив під перевірки податкових органів через неправомірні податкові практики. Консультуванні з міжнародних питань: для компаній, що працюють на міжнародних ринках, податкові консультанти допомагають з урахуванням транснаціональних аспектів, таких як податкові угоди між країнами, податкові ставки та регулювання. Підтримці під час податкових перевірок: податкові консультанти можуть виступати як представники клієнта під час податкових перевірок, допомагаючи зібрати необхідні документи, пояснити певні аспекти діяльності та вирішити можливі суперечки з податковими органами. Забезпеченні стратегічної підтримки: податкове консультування допомагає клієнтам будувати податкову стратегію, яка інтегрується з їх бізнес-планами та загальною стратегією розвитку, враховуючи податкові наслідки різних рішень. Незалежне податкове консультування є важливим інструментом для оптимізації фінансової діяльності бізнесу. Це дозволяє забезпечити ефективне

управління податковими зобов'язаннями, зменшити ризики та допомогти адаптуватися до змін у законодавстві, що робить це консультування важливим елементом у процесі прийняття фінансових та бізнес-рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко Ю. Люта О. Актуальні аспекти формування системи управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/76.pdf

2. Буцька О.Ю. Методика оцінки податкового навантаження: порівняльний аналіз. *Агросвіт*. 2013. № 24. С. 25–27

3. Городецька Т. Е. Податкове планування як форма податкової політики транспортних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 1. С. 99—106.

4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 436-IV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15

5. Грицюк Н.О. Принципи і фактори, що впливають на формування податкової політики на підприємствах хімічної промисловості України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. №7. 2014. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_07/98.pdf

6. Долгополов О. Особливості податкового консультування. URL: https://www.economy-confer.com.ua/full-article/2259/

7. Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Кізима А.Я., Карпова В.В. 1-20 Податковий менеджмент: підручник. К.: Знання, 2008. 525 с.

8. Колесніченко А. Податкова політика й облікова політика суб'єкта господарювання: теоретико-аналітичний та регуляторний аспекти. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2019. №34. URL: https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/476

9. Короткова О. В. Особливості формування податкової політики підприємства в сучасних економічних умовах. *Ефективна економіка*. 2013. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1743

10. Лєгостаєва О., Кондратенко Н. Деякі заходи оптимізації податкової політики підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. №10. С. 407-410.

11. Лихолет С. І., Ольшевська І. П., Ляшенко І. В. Податкова політика підприємства: особливості та значення у сучасних реаліях. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №13. URL: http://repository.vsau.org/getfile.php/33773.pdf

12. Матвійчук Л., Олійник Л. Податкове навантаження вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану: методичний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2022. № 3. URL: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-306-3-28

13. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: затв. наказом Мінфіну України від 27 червня 2013 р. № 635. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?find=1&text=%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA#w1_17

14. Національна стратегія доходів до 2030 року. Міністерство фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf

15. Онищенко В. Оптимізація податків 2024. URL: http://surl.li/lkhznt

16. Онищенко В., Бондаренко О. Спрощена система оподаткування: переваги та недоліки.URL: https://buhplatforma.com.ua/article/7121-sproshchena-sistema-opodatkuvannya

17. Податкова політика підприємства : навчальний посібник / О. С. Іванишина, О. М. Герасименко, Т. В. Тучак, І. А. Прокопенко ; Державний податковий університет. – Ірпінь : ДПУ, 2023. – 158 с.

18. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навчальний посібник. / Під редакцією д-ра екон. наук, проф. Іванова Ю. Б., д-ра екон. наук, проф. Майбурова І. А. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с.

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14

20. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану: Закон України від 30.06.2023 р. № 3219-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text

21. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text

22. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 р. № 2115-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text

23. Про податкове консультування в Україні: проєкт Закону України від 10 липня 2008 № 2745:URL http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF24900A.html

24. Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту: монографія за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Ю.Б. Іванова. Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. 496 с.

25. Ткаченко В. В. Аналіз методик оцінки податкового навантаження підприємств. *Бізнес Інформ*. 2012. №10. С.215-220

26. Тучак, Т., Крутень, Х. Європейська модель функціонування системи податкового консультування. *Економіка та суспільство*, 2020. 22. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-53

27. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n4305

28. Шарманська, В., Заверуха, Т. Оптимізація оподаткування підприємств в сучасних економічних умовах. *Економіка та суспільство*, 2023. (58). URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-70

29. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

30. Офіційний сайт Європейської конфедерації податкових консультантів. URL: http://www.cfe-eutax.org/